

OSTROWSKI I WSPÓLNICY

KANCELARIA RADCÓW PRAWNYCH

ALERT PRAWNY

Obywatele Ukrainy a polski system oświaty

– zasady przyjmowania uczniów do szkół publicznych
oraz zasady zatrudniania nauczycieli będących
obywatelami Ukrainy

Kancelaria Ostrowski i Wspólnicy sp. k., ul. Lubicka 53, 87-100 Toruń
(+48) 724 679 513 ■ torun@ostrowski-legal.net ■ www.ostrowski.legal

Stan prawny na: 12 kwietnia 2022 r.

Przyjmowanie do przedszkola i szkoły uczniów będących obywatelami Ukrainy

Legalizacja pobytu a możliwość przyjęcia do przedszkola i szkoły

Przyjęcie dzieci będących obywatelami Ukrainy do polskich placówek oświatowych takich jak przedszkola, szkoły podstawowe czy szkoły ponadpodstawowe nie jest uzależnione od tego, czy pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznany za legalny czy też nie (szerzej o legalizacji pobytu obywateli Ukrainy pisaliśmy w osobnym alercie [LINK](#)).

Zgodnie z ustawą Prawo oświatowe każda osoba niebędąca obywatelem polskim a podlegająca obowiązkowi przygotowania przedszkolnego (dziecko, które ukończyło 6 lat) lub obowiązkowi szkolnemu korzysta z nauki i opieki w publicznych szkołach podstawowych i ponadpodstawowych – do ukończenia 18 roku życia lub do ukończenia szkoły ponadpodstawowej – na warunkach dotyczących obywateli polskich.

Analogicznie sprawa wygląda w przypadku nieco młodszych uczniów. Dzieci niebędące obywatelami polskimi w wieku 3-5 lat mają prawo do korzystania z nauki i opieki w publicznych i niepublicznych formach wychowania przedszkolnego.

WAŻNE

W związku z czym co do zasady każdy przedszkolak i uczeń ma **prawo zostać przyjętym do publicznej placówki oświatowej bez względu na okoliczność legalizacji jego pobytu w Polsce.**

Przyjęcie uczniów w trakcie roku szkolnego

Prawo lub obowiązek przyjęcia dzieci będących obywatelami Ukrainy podlega pewnym ograniczeniom w związku z trwającym rokiem szkolnym.

Obowiązek przyjęcia uczniów w trakcie trwania roku szkolnego mają jedynie szkoły podstawowe, w obwodzie których dzieci mają miejsce zamieszkania. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1283) przez miejsce zamieszkania ucznia niebędącego obywatelem polskim należy rozumieć miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z czym, **jeśli dziecko będące obywatelem Ukrainy aktualnie zamieszkuje w rejonie danej szkoły podstawowej to powinno ono zostać przyjęte z urzędu.**

Przy czym należy mieć na uwadze, że jeśli przyjęcie ucznia w trakcie roku szkolnego do szkoły podstawowej, w obrębie której ma on miejsce zamieszkania będzie wymagało przeprowadzenia zmian organizacyjnych pracy szkoły powodujących dodatkowe skutki finansowe, dyrektor szkoły może przyjąć ucznia po uzyskaniu zgody organu prowadzącego – gminy. **Tym samym, jeśli w ocenie organu prowadzącego nie ma możliwości ze względów finansowych na przyjęcie ucznia do szkoły podstawowej w trakcie roku szkolnego i organ ten nie wyrazi wymaganej zgody – dyrektor szkoły nie ma możliwości przyjęcia ucznia do swojej szkoły.**

Przyjmowanie do przedszkola i szkoły uczniów będących obywatelami Ukrainy

W przypadku natomiast przedszkolaków i uczniów szkół ponadpodstawowych o przyjęciu do szkoły decyduje dyrektor. Dyrektor ma prawo, a nie obowiązek przyjęcia przedszkolaków i uczniów szkół ponadpodstawowych w trakcie roku szkolnego – w zależności od możliwości organizacyjnych danej placówki. Jeśli zaś przyjęcie uczniów do przedszkola lub szkoły podstawowej będzie powodowało dodatkowe skutki finansowe – poza zgodą dyrektora konieczna będzie zgoda organu prowadzącego tak jak w przypadku przyjmowania uczniów do szkoły podstawowej z obwodu danej szkoły.

WAŻNE

Czy uczeń będący obywatelem Ukrainy może ubiegać się o przyjęcie do innej szkoły niż właściwa ze względu na miejsce zamieszkania?

Tak, uczeń może zostać przyjęty do szkoły podstawowej w trakcie roku szkolnego, jeśli szkoła dysponuje wolnymi miejscami i dyrektor wyrazi zgodę na przyjęcie ucznia.

Zapisanie dziecka do szkoły

Postępowanie rekrutacyjne jest prowadzone na wniosek. Tym samym, żeby zapisać dziecko do danej placówki oświatowej konieczne jest złożenie wniosku do dyrektora przedszkola lub dyrektora szkoły.

Wniosek o przyjęcie do szkoły może złożyć:

- rodzic bądź opiekun prawny, w tym opiekun tymczasowy ustanowiony przez sąd opiekuńczy dla małoletniego obywatela Ukrainy przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej,
- uczeń, jeśli jest pełnoletni.

Przyjmowanie do przedszkola i szkoły uczniów będących obywatelami Ukrainy

Dokumenty potrzebne przy zapisywaniu dziecka do szkoły

Warunkiem przyjęcia dziecka do przedszkola jest złożenie wypełnionego wniosku do dyrektora przedszkola.

Co do zasady, do wniosku o przyjęcie ucznia do szkoły podstawowej lub ponadpodstawowej należy załączyć dokumenty wydane przez szkołę w Ukrainie (świadectwa, zaświadczenia, etc.). Przy czym brak dokumentów wydanych przez zagraniczną szkołę nie uniemożliwia pozytywnego rozpatrzenia wniosku kandydata. Zgodnie z §12 ust. 1 Rozporządzenia jeżeli uczeń przybywający z zagranicy nie może przedłożyć dokumentów, zostaje zakwalifikowany do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr oraz przyjęty do publicznej szkoły na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej przeprowadzonej przez dyrektora szkoły publicznej z udziałem – w razie potrzeby – nauczycieli. W przypadku, gdy uczeń będący obywatelem Ukrainy nie zna języka polskiego, rozmowę kwalifikacyjną przeprowadza się w języku obcym, którym posługuje się uczeń. W razie potrzeby należy zapewnić w rozmowie kwalifikacyjnej udział osoby władającej językiem obcym, którym posługuje się uczeń.

Ponadto, Rozporządzenie przewiduje możliwość kwalifikowania do odpowiedniej klasy oraz przyjmowania do szkoły publicznej z uwzględnieniem wieku ucznia lub opinii rodzica ucznia (osoby sprawującej opiekę nad uczniem albo pełnoletniego ucznia) wyrażonej w formie ustnej lub pisemnej. W związku z czym dla przyjęcia ucznia do danej klasy wystarczająca może okazać się opinia opiekuna dotycząca stopnia rozwoju i zaawansowania naukowego danego dziecka.

Obowiązek czy uprawnienie zapisania dzieci do polskiej szkoły?

Jak to już zostało wskazane powyżej, dzieci i młodzież będąca obywatelami Ukrainy mają prawo korzystania z nauki i opieki w publicznych placówkach oświatowych. Nie oznacza to jednak, że istnieje po stronie rodziców czy opiekunów prawnych bezwzględny obowiązek zapisania dziecka do polskiej szkoły. Obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązkowi szkolnemu albo obowiązkowi nauki nie podlegają dzieci i uczniowie:

- a) będący obywatelami Ukrainy, których pobyt jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (więcej: [LINK](#)),
- b) pobierający naukę w przedszkolu lub szkole funkcjonujących w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Rodzic lub osoba sprawująca opiekę nad dzieckiem lub uczniem składa do gminy właściwej ze względu na miejsce pobytu dziecka lub ucznia oświadczenie o kontynuacji przez dziecko lub ucznia kształcenia w ukraińskim systemie oświaty. **Tym samym w przypadku, gdy powyższe przesłanki są spełnione łącznie, rodzicom (lub osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem lub uczniem) przysługuje prawo decyzji, czy dziecko będzie uczyło się w systemie oświaty polskim czy ukraińskim.**

Przyjmowanie do przedszkola i szkoły uczniów będących obywatelami Ukrainy

Dodatkowe zajęcia nauki z języka polskiego dla uczniów

Dla uczniów przybywających z zagranicy, podlegających obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, jest organizowana dodatkowa bezpłatna nauka języka polskiego. Nauka odbywa się zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego, w formie dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego w szkole, do której zostało zapisane dziecko.

Organizacja zajęć dodatkowych z języka polskiego to zadanie organu prowadzącego szkołę. Sposób organizacji zajęć określają przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1283).

Wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży ukraińskiej w szkołach

Ponadto uczniowie cudzoziemcy mogą być objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Taką pomoc organizuje w szkole dyrektor.

Na kolejnych stronach alertu:

Zatrudnianie nauczycieli będących obywatelami Ukrainy w polskich placówkach oświatowych

Zatrudnianie nauczycieli będących obywatelami Ukrainy w polskich placówkach oświatowych

Możliwość zatrudnienia nauczyciela będącego obywatelem Ukrainy w szkole publicznej

Obywatel Ukrainy, który w swojej ojczyźnie zdobył kwalifikacje zawodowe uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela może zostać zatrudniony w szkole publicznej. Zgodnie z §2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 października 1992 r. w sprawie zasad i warunków zatrudniania w szkołach i placówkach publicznych nauczycieli nie będących obywatelami polskimi (Dz.U. Nr 85, poz. 432) w szkołach mogą być zatrudniani nauczyciele nie będący obywatelami polskimi wtedy, gdy taka potrzeba wynika z organizacji nauczania w szkole, przede wszystkim jednak na stanowiskach nauczycieli języków obcych, przy czym warunkiem zatrudnienia w szkole osoby niebędącej obywatelem polskim jest wyrażenie zgody przez organ prowadzący tą szkołę na zatrudnienie takiego kandydata.

Tym samym, powyższe przepisy przewidują możliwość nawiązania stosunku pracy z obywatelami Ukrainy, o ile organizacja nauczania uzasadnia takie zatrudnienie i organ prowadzący szkołę wyraził na to zgodę. W obliczu trwającego konfliktu wojennego na Ukrainie i ewakuacji obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej okolicznością uzasadniającą zatrudnienie nauczyciela z Ukrainy może być organizowanie oddziałów przygotowawczych dla uczniów z Ukrainy, w których dzieci i młodzież uczą się języka polskiego. Jeśli nauczyciel z Ukrainy zna język polski na poziomie pozwalającym na nauczanie uczniów ukraińskich, wówczas zatrudnienie go należałoby uznać za „uzasadnioną potrzebę” wynikającą z organizacji nauczania.

Przesłanki zatrudnienia nauczyciela będącego obywatelem Ukrainy na stanowisku nauczyciela

Zatrudnienie obywatela Ukrainy, który w swojej ojczyźnie zdobył kwalifikacje zawodowe uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela obowiązują – poza dodatkowymi wymogami, o których była mowa powyżej – takie same zasady jak obywatela polskiego. W związku z czym nawiązanie stosunku pracy z obywatelem Ukrainy jako nauczycielem w szkole publicznej możliwe jest w przypadku **łącnego** ziszczenia się poniższych przesłanek:

- a) istnienie potrzeby zatrudnienia cudzoziemca na stanowisku nauczyciela wynikającej z organizacji nauczania,
- b) zgoda organu prowadzącego szkołę publiczną na zatrudnienie,
- c) osoba ubiegająca się o stanowisko ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z praw publicznych,
- d) nie toczy się przeciwko kandydatowi postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne,
- e) osoba ubiegająca się o stanowisko nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- f) obywatel Ukrainy nie był prawomocnie ukarany karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3, w okresie 3 lat przed nawiązaniem stosunku pracy, albo karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4,
- g) obywatel Ukrainy posiada kwalifikacje wymagane do zajmowania danego stanowiska.

Na Dyrektorze placówki ciąży obowiązek weryfikacji spełnienia tych wymogów.

Zatrudnianie nauczycieli będących obywatelami Ukrainy w polskich placówkach oświatowych

Uznanie kwalifikacji zdobytych poza granicą terytorium RP

Obywatel Ukrainy, który uzyskał kwalifikacje zawodowe poza terytorium RP, żeby móc skutecznie powołać się na nie przy ubieganiu się o zatrudnienie na stanowisku nauczyciela, musi przejść przez procedurę tzw. uznania zagranicznego dyplomu. Dopiero po uzyskaniu uznania zagranicznego dyplomu, obywatel Ukrainy będzie uprawniony do ubiegania się o uzyskanie uprawnień zawodowych zgodnie z przepisami określającymi zasady wykonywania zawodu nauczyciela w Polsce.

Sposób uznania zagranicznego dyplomu uzależniony jest od tego, kiedy ten dyplom został wydany przez zagraniczną uczelnię. Graniczną datą jest dzień 20 czerwca 2006 r.

dplom uzyskany w Ukrainie do 20 czerwca 2006 r.	dplom uzyskany w Ukrainie po 20 czerwca 2006 r.
jest uznawany za równoważny z jego polskim odpowiednikiem	wymaga potwierdzenia jego równoważności z polskim odpowiednikiem w drodze nostryfikacji
potwierdzenie uznania równoważności dyplomu można uzyskać występując do Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej z prośbą o wydanie imiennego zaświadczenia lub opinii ogólnej o dyplomie	nostryfikacji dokonują odpłatnie uprawnione uczelnie. Uczelnia może podjąć decyzję o zwolnieniu z opłat. Uczelnia ma 90 dni na uznanie dyplomu (do terminu nie wlicza się przedłożenia tłumaczeń dokumentów, ewentualnych egzaminów lub praktyk)

Więcej informacji na:
<http://www.nawa.gov.pl/>

WIĘCEJ

Więcej informacji o uprawnionych uczelniach do uznawania dyplomów na:
www.polon.nauka.gov.pl

WIĘCEJ

Nauczyciele, którzy prowadzą dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla uczniów z zagranicy, powinni posiadać kwalifikacje do nauczania języka polskiego. Powyższe zajęcia dla młodszych uczniów mogą prowadzić także nauczyciele posiadający kwalifikacje do prowadzenia zajęć z edukacji wczesnoszkolnej.

Zatrudnianie nauczycieli będących obywatelami Ukrainy w polskich placówkach oświatowych

Odstąpienie od wymagań kwalifikacyjnych

W sytuacji, gdy uznanie kwalifikacji nauczyciela z Ukrainy napotyka trudności, dyrektor może podjąć decyzję o zatrudnieniu takiej osoby do prowadzenia danych zajęć.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 i ust. 2 Prawa oświatowego **w uzasadnionych przypadkach w przedszkolu publicznym oraz w szkole publicznej może być zatrudniona osoba niebędąca nauczycielem do prowadzenia danych zajęć jeśli posiada przygotowanie uznane przez dyrektora odpowiednio przedszkola lub szkoły za odpowiednie do prowadzenia danych zajęć.** Dyrektor szkoły może uznać przygotowanie za właściwe nawet w przypadku braku uznania czy nostryfikacji dyplomu.

Przy czym, poza pozytywną opinią dyrektora co do możliwości zatrudnienia osoby, która nie posiada wymaganych kwalifikacji, konieczne jest uzyskanie zgody kuratora oświaty. Jeżeli kurator oświaty takiej zgody nie wyrazi, nie ma możliwości zatrudnienia ukraińskiego nauczyciela w charakterze osoby prowadzącej zajęcia, mimo rzeczywistego spełniania przez nią przesłanek pozwalających na przeprowadzenie zajęć z dziećmi i młodzieżą.

Zwolnienie z obowiązku posiadania wymaganych kwalifikacji nie oznacza jednak, że żadne inne wymogi przez kandydata nie muszą zostać spełnione. Poza pozytywną opinią dyrektora placówki i zgodą kuratora oświaty, w trybie art. 15 Prawa oświatowego może zostać zatrudniona wyłącznie osoba, wobec której nie toczy się postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne oraz nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Zatrudnienie na stanowisku pomocy nauczyciela

Poza zatrudnieniem obywatela Ukrainy na stanowisku nauczyciela (po uznaniu lub nostryfikacji dyplomu) lub w trybie art. 15 Prawa oświatowego, istnieje możliwość zatrudnienia takiej osoby na stanowisku niepedagogicznym jakim jest pomoc nauczyciela. W przypadku szkół publicznych, stanowisko to jest stanowiskiem samorządowym, co oznacza, że z pomocą nauczyciela należy zawrzeć umowę o pracę, taką jak z każdym innym pracownikiem samorządowym.

WAŻNE

Dzieci i młodzież będąca obywatelami ukraińskimi i podlegająca obowiązkowi szkolnemu, w przypadku gdy ich znajomość języka polskiego jest niewystarczająca do korzystania z nauki, mają prawo do otrzymania pomocy od osoby władającej ich językiem ojczystym przez okres 12 miesięcy. Taka osoba wspomagająca zatrudniona jest w charakterze pomocy nauczyciela przez dyrektora szkoły na podstawie umowy o pracę na czas określony (do 12 miesięcy).

W roku szkolnym 2021/2022 na stanowisku pomocy nauczyciela może być zatrudniona osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego, jeżeli posiada znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki.

Zatrudnianie nauczycieli będących obywatelami Ukrainy w polskich placówkach oświatowych

Forma zatrudnienia

Zatrudnienie obywateli Ukrainy na stanowisku nauczyciela, w trybie art. 15 Prawa oświatowego lub w charakterze pomocy nauczyciela odbywa się na zasadach określonych w ustawie – Kodeks pracy i Karcie Nauczyciela. Tym samym stosunek pracy z w/w osobami nawiązuje się na podstawie umowy o pracę na czas określony lub nieokreślony.

Skontaktuj się z autorką

Joanna Nazdrowicz

radca prawny

+48 727 591 258

j.nazdrowicz@ostrowski-legal.net

Kancelaria Ostrowski i Wspólnicy sp.k.

 Siedziba w Toruniu

ul. Lubicka 53
87-100 Toruń

 Oddział w Gdyni

ul. Władysława IV 43
81-395 Gdynia

(+48) 56 651 07 93, 94; (+48) 724 679 513

torun@ostrowski-legal.net

Zapraszamy do bliższego poznania naszej Kancelarii:

www.ostrowski.legal

Niniejszy materiał jest objęty prawami własności intelektualnej Kancelarii Ostrowski i Wspólnicy sp. k. Wszelkie prawa zastrzeżone.